

Trong n c, hi n t ng dùng ch nghĩa k c do CS B c Việt du nh p vào mi n Nam, lai cng v i nhi u t ng m i ch r t ngô nghê và xa l đ i v i ph n đông dân chúng. V i ch tr ng nô n hóa ngôn ngữ Việt, t p đoàn CS n m quy n đã l m đ ng t thu n Việt quá m c tr thành thô t c (nh : "x ng đ " dùng cho "nhà b o sanh", "nhà a" dùng cho "nhà v sinh", hay "lính th y đánh b " dùng cho "th y quân l c chi n" v. v... , và đ t ra nhi u t sai h n v i nguyên nghĩa.

Ngôn ngữ thay đ i theo th i gian, theo sinh ho t xã h i. M i ngày, t nh ng đ i m i c a đ i s ng, t nh ng nh h ng c a vãn minh ngo i qu c mà ngôn ngữ đ n đ n chuy n bi n. Nh ng ch m i đ c t o ra, nh ng ch g n li n v i hoàn c nh sinh ho t x a cũ đã quá th i, đ n đ n bi n m t. C đ c l i nh ng áng vãn th cách đây ch ng năm m i năm tr l i, ta th y nhi u cách nói, nhi u ch khá xa l , vì không còn đ c dùng hàng ngày. Nh ng thay đ i này th ng làm cho ngôn ngữ tr nên sinh đ ng h n, giàu có h n, tuy nhiên, trong tiếng Việt kho ng m y ch c năm g n đây đã có nh ng thay đ i r t kém c i. Ban đ u nh ng thay đ i này chi gi i h n trong ph m vi B c vĩ tuy n 17, nh ng t sau ngày c ng s n toàn chi m Việt Nam, 30 tháng 4 năm 1975, nó đã xâm nh p vào ngôn ngữ mi n Nam. R i, đầu đ n thay, l i t p t c xâm nh p vào tiếng Việt c a ng i Việt h i ngo i. Ng i ta thu n theo các thay đ i x u y m t cách l ng l , không suy nghĩ, r i t đó nó tr thành m t ph n c a tiếng Việt hôm nay. N u nh ng thay đ i y hay và t t thì là đ i u đáng m ng; Nh ng than ôi, h u h t nh ng thay đ i y là nh ng thay đ i x u, đã không làm gi u cho ngôn ngữ dân t c mà còn làm tiếng n c ta tr nên t i t m.

Th nh ng đ a vào đâu mà nói đó là nh ng thay đ i x u? N u s thay đ i đ a l i m t ch Hán Việt đ thay th m t ch Hán Việt đã quen dùng, thì đây là m t thay đ i x u, n u dùng m t ch Hán Việt đ thay m t ch Việt thì l i càng x u h n. B i vì nó s làm cho câu nói t i đi. Ng i Việt v n đ nh n hi u tiếng Việt h n là tiếng Hán Việt. Nh t là nh ng tiếng Hán Việt này đ c mang vào tiếng Việt ch vì ng i T u Trung Hoa b y gi đang dùng ch y. N u s thay đ i đ đ a vào tiếng Việt m t ch dùng sai nghĩa, thì đây là m t s thay đ i x u vô cùng.

T ng sai v i nguyên nghĩa, nghe thô t c, k l

Sau đây, chúng tôi xin ghi l i m t s t ng (đ c t m x p theo v n abc) mà ch đ CSVN ép dân chúng dùng, đ c lên, nói lên sai v i nguyên nghĩa, nghe thô t c, k l và nh h ng Tây ph ng r t n ng, khó có th ch p nh n:

1. "Bu i đêm". 'Bu i đêm tôi có g p đ ng chí y'. T x a đ n nay ng i Vi t không bao gi nói "bu i đêm" c , ch nói "ban đêm", "ban ngày". "Ban" đ c hi u nh là m t th i gian kho ng 12 gi , ban đêm 12 gi c ng v i ban ngày 12 gi là 24 gi . Còn "bu i" thì chúng ta có "bu i sáng", "bu i tr a", "bu i chi u", "bu i t i". Ban ngày có 12 gi và t m coi nh có 4 bu i, nh v y m i bu i có 3 gi đ ng h . Night time, day time khác v i morning; noon; afternoon; evening. Chúng ta th ng nói: 'Ch ông y m t c bu i'. Bu i ở đây là kho ng ba gi . Câu nói khác: 'Th là m t m t bu i cày'. Bu i ở đây i có nghĩa m t c m t ngày công. Ch ra t bu i đêm là làm h ng ti ng Vi t.

2. "C i t o" = transform, improve; re-education. H không phân bi t "c i t o v t ch t" v i "c i t o t t ng", quan ni m chính tr . Nói : 'Ph i dùng cát đ c i t o đ t', khác v i 'Trung úy mi n Nam b đi tù c i t o'. N u mu n ch a cho đ t có màu m h n nên dùng "c i ti n", "c i thi n"... Kho ng 50 năm nay t "c i t o" c n c đã hi u là t t r i!

3. "C m giác". 'Xin anh cho bi t c m giác ra sao v hi n t ng đó' nh ng gì c m th y đ c đ c b ng giác quan. Có ngũ giác: xúc giác: s ch m, th giác: m t th y, thính giác: tai nghe; v giác: i n m, kh u giác: mũi ng i. Đó là các sense organs, còn c m giác và c m t ng; c m tính (feeling, khác v i lý tính) đ l m l n vì đó là sensation, impression. Dùng đúng ch ph i là: 'Xin anh cho bi t c m nghĩ, c m t ng, v hi n t ng đó' chính xác h n là "c m giác". (Ngoài ra impression còn có nghĩa là n t ng, đ u n). Chúng ta có th nói : có c m giác ghê s , nh m t m, t t o, m cúng.. m t giác xu t phát t não b , tuy cũng do t nă m giác quan v a k g i tín hi u lên óc.

4. "C u lông" = Badminton = M t môn th thao nh nhàng g n gi ng qu n v t, có giăng l i cao, dùng v t nh và qu c u có g n lông vũ, đánh qua i trên l i. Trên th c t qu c u badminton làm gi b ng nh a không ch b ng lông gà lông v t n a. Cách g i này thô t c quá! T i sao không g i là c u lông vũ ho c bát-minh-t n? Ng i vi t còn nh có l n đã b bà v m t đ i tá s a l ng, khi i mi ng nói: lông qu ào. Bà k l i, tôi b bà Trg. Tg. Khg. m t ng i mi n B c ch a khéo: 'Ch nên g i là tuy t c a qu ào thì l ch s , thanh tao h n'. Sau đây là cách dùng sai l c, nh m ch đích tuyên truy n ho c làm gi m đi ho c tăng m c quan tr ng c a s vi c.

5. "Ch t l ng": Đây là ch đ ng đ c dùng đ ch tính ch t c a m t s n ph m, m t đ ch v . Ng i ta dùng ch này đ đ ch ch quality c a ti ng Anh. Nh ng than ôi! L ng không ph i là ph m tính, không ph i là quality. L ng là s nhi u ít, là quantity. Theo Hán Vi t T Đ i n c a Thi u Ch u, thì l ng là: đ đong, các cái nh cái đ u, cái h c dùng đ đong đ u g i là l ng c . V y t i sao ng i ta i c nh m m t nh m mũi dùng m t ch sai và đ nh th . Không có gì b c mình h n khi m m t t báo Vi t ng i h i ngo i r i ph i đ c th y ch dùng sai này

trong các bài viết, trong các qu ng cáo th ng mãi. Muốn nói v tính t t x u c a món đ , ph i dùng ch ph m. B i vì ph m tính m i là quality. Mình đã có s n ch "ph m ch t" r i t i sao l i b quên mà dùng ch "ch t l ng". T i sao l i ph i b t ch c m y anh cán ng , cho thêm bu n t ng n c ta.

6. "Cu c g p" = meet, run into = h i ki n, g p m t, g p g , bu i h p. Nghe "Cu c g p" th y c t ng n, ch a tr n nghĩa. Ý h mu n t m t cu c h i ki n tay đôi, m t l n g p g , ch a h n là m t h i ngh (conference). Nên dùng nh thí d này: "B tr ng Thái đã h i ki n g p b tr ng Lào"...

7. "C i". Nhà văn Lê Minh Hà đi t mi n b c, công tác Đ Đông Đ c, r i xin t n n Đ c, viết trong t p truy n ng n "Trăng Góa": 'B n này ch a c i.', 'chúng tôi c i' Đó là thói quen t vùng c ng s n. Đây không ph i là l i hành văn m i l , ki u cách ch là thói quen dùng sai t . To marry, get married, nh ng ng i Việt ph i nói là: 'Chúng tôi ch a làm đám c i; b n này c i nhau'. Câu này l i do m t vai n t thu t, l i càng sai n ng n a. Chúng ta ch nói "c i v", không bao gi nói "c i ch ng" c . Ch có hai tr ng h p dùng đ c hai ch "c i ch ng". M t là cô gái có l i l m nào đó, nhà gái ph i b t i n, ch u m i chi phí đám c i đ l y cho đ c m t t m ch ng. Hai là nh ng đ ng bào thi u s , s c dân nào còn theo ch đ m u h , cô gái c i ch ng, vì chàng r s thu c v nhà gái. Nhà gái ph i tr cho nhà trai trâu, l n, gà, chiêng đ ng, v.v. đ mua r .

8. "Đ i trà" = on a large scale = c l n, quy mô l n. Thí d : "đ ng bào tr ng cây cà phê đ i trà". T i sao không dùng nh tr c là "quy mô l n"? Ngoài ra dùng "đ i trà" là b t ch c Trung Qu c. Có th gây hi u l m là "cây trà l n"!!

9. "Đăng ký" = register = ghi tên, ghi danh. Nghĩa r t đ n gi n, nh ng b t ch c Trung Qu c, c dùng Hán-Vi t. Câu nói sau đây nghe k l : 'Tôi đã đăng ký mua khoai mì ở Ph ng...'. T i sao không dùng "ghi danh", "ghi tên"?

"Đăng ký" là m t ch mà ng i C ng S n mi n B c dùng vì tinh th n nô l ng i T u c a h . Đ n khi toàn chi m lãnh th , h đã làm cho ch này tr nên ph thông ở kh p n c, Tr c đây, ta đã có ch "ghi tên" (và "ghi danh") đ ch cùng m t nghĩa. Ng i T u dùng ch "đăng ký" đ đ ch ch 'register' t ti ng Anh. Ta hãy dùng ch "ghi tên" hay "ghi danh" cho câu nói tr nên sáng s a, rõ nghĩa. Dùng làm chi cái ch Hán Vi t kia đ cho có ý nô l ng i T u?!

10. "Đ u ra, đ u vào" = output, input = cái đ a ra, cái đ a vào, dòng đi n cho vào máy; đ ki n đ a vào máy vi tính. H còn dùng có nghĩa là v n, ho c thì gi , công s c b vào và k t qu c a cu c đ u t đố. Nh ng dùng "đ u ra, đ u vào" nghe thô t c (gi ng nh t b ph n = m t ph n vi c, m t nhóm, t , đ b nhà văn n Kathy Tr n đ p chát, h i: "B ph n gì?" b ph n c a đàn ông, đàn bà). Có th dùng "v n đ u t" và "k t qu s n l ng".

11. "Gi i phóng" = liberate, emancipate/ free, relieve, release = gi i t a, x , th , tr t do. T gi i phóng ch nên dùng cho con ng i, không dùng cho loài v t, đ t, v i... H l m đ ng t gi i phóng, nghe không thu n tai và sai nghĩa. Thí d : 'Đã gi i phóng (gi i t a) xong m t b ng đ xây đ ng nhà máy/ Anh công an l u thông tích c c công tác đ gi i phóng (gi i t a) xe c .. / Em X gi i phóng (th) con chó !! Nh ng câu sau đây m i là dùng đúng cách: 'phong trào gi i phóng ph n .. / Công cu c gi i phóng nô l ..'

12. "Hi n th " 'Ch c n n nút thì m i nhu c u s đ c hi n th trên máy tính...' (appear on screen) T i sao không nói "s th y hi n rõ trên máy".

13. "Hùng hi m" 'Đ a th n i đó r t hùng hi m...' hùng vĩ = hi m tr (majestic greatness + dangerous).

14. "Kh năng": Ch này t ng đ ng v i ch ability trong ti ng Anh, và ch đ c dùng cho ng i, t c là v i ch t có th t gây ra hành đ ng đ ng theo ch ý. Tuy nhiên hi n nay i Vi t nam ng i ta dùng ch "kh năng" trong b t k tr ng h p nào, t o nên nh ng câu nói r t k c c. Ví d thay vì nói là 'tr i hôm nay có th m a', thì ng i ta l i nói: 'tr i hôm nay có kh năng m a', nghe vừa n ng n , v a sai. "Có kh năng": Đây là cách s đ ng r t Tây, thí d : 'Hôm nay th i ti t có kh năng m a' chúng ta t m ch p nh n (sao không nói gi n đ là: "Hôm nay tr i có th m a" ?). Thí d này khó ch p nh n: 'H c sinh X có kh năng không đ t đi m t t nghi p'. Có kh năng là ability; aptitude; capacity và luôn luôn dùng i tr ng thái tích c c (positive), không bao gi dùng v i tr ng thái tiêu c c (negative). Nh ng câu sau đây nghe r t ch ng: 'B nh nhân có kh năng b hôn mê'. 'Đ ch có kh năng b tiêu di t..' v.v...

15. "Kh thi" = applicable; ability to carry out = có th th c hi n đ c, có th thi hành đ c. "Kh thi" và "b t kh thi" cũng ch u nh h ng ng c a Trung Qu c. Sao không dùng: "không th c hi n đ c"/ "không th c hi n n i". Ngoài ra "kh thi" s đ a đ n s hi u l m là "có th đ thi đ c".

16. "Kh n tr ng": Tr c năm 1975 chúng ta đã c i nh ng ng i lính c ng s n, khi h dùng ch này thay th ch 'nhanh chóng'. Nh ng than ôi, ngày nay v n còn nh ng ng i Vi t Nam (và c m t s ng i sang M sau này) v n vô tình làm thoái hóa ti ng Vi t b ng cách b ch 'nhanh chóng' đ dùng ch 'kh n tr ng'. Đáng l ph i nói là: 'Làm nhanh lên' thì ng i ta nói là: 'làm kh n tr ng lên'.

17. "Kh ng đ nh". Thói quen dùng đ ng t này b l m đ ng: 'Di n viên X đã kh ng đ nh đ c tài năng. Đ ng chí A kh ng đ nh v trí giám đ c' Kh ng đ nh; xác đ nh, xác nh n = affirm và confirm có nghĩa g n gi ng nhau, ngoài nghĩa theo lu t pháp có nghĩa là phê chu n, chu n y. Tuy nhiên âm thanh c a kh ng đ nh nghe n ng n .

18. "Kích c u" = to level the bridge/ needing to stimulate = nhu c u đ kích thích/ nâng cao cái c u lên. C hai nghĩa đ u hàm ý là ch t xúc tác, kích thích t khi n s vi c ti n nhanh h n. Cách dùng h i l . Bên công chánh có l i dùng nh ng con đ i đ nâng cao cái c u giao thông lên. T i sao không dùng "kích thích t", "ch t xúc tác" nh tr c?

19. "Làm rõ" 'Công an Ph ng 16 đang làm rõ v vi c này.' Làm rõ=clarify, c n làm rõ vì có s mù m , ch a minh b ch, ngoài còn có nghĩa g n nh nói l i cho rõ, đnh chính. Đng nghĩa ph i là đi u tra = investigate. Cách s đ ng t làm rõ cũng gi ng nh làm vi c (v i công an) ch nh m xóa b t s ghê s , hãi hùng c a ng i dân khi ph i ti p xúc v i công an c ng s n. H c tránh nh ng đ ng t nh "đi u tra", "khai báo", "trình di n" v.v...

20. "Liên h ": Cũng t mi n B c, ch này lan kh p n c và nay cũng tràn ra h i ngo i. Liên h là có chung v i nhau m t ngu n g c, m t đ c tính. Ng i c ng s n Vi t Nam dùng ch liên h đ t ý nói chuy n, đàm tho i. T i sao không dùng ch Vi t là 'nói chuy n' cho đng và gi n đ . Ch liên "h đ ch" sang ti ng Anh là 'to relate to...', ch không ph i là 'to communicate to...'.

21. "Ngài": 'B tr ng ngo i giao ta đã g p Ngài Brown th tr ng thành ph San Francisco.' Ngài là Sir, m t t c v c a Hoàng gia n c Anh ban cho m t nhân v t nào đó. Sir có th đ ch ra là Hi p sĩ, cũng có th là Knight = H u t c xu ng đ n tòng Nam t c = Baronet. Theo nghĩa th nhì "ngài" là m t t dùng đ x ng hô và là m t t tôn x ng nh c , ông bà, bác, chú. Trong c hai tr ng h p câu trên đ u sai. Ông W. Brown ch a bao gi đ c N hoàng Anh trao t ng t c hi u Sir. Theo l i x ng hô chính th c ngo i giao c a M và theo l i Vi t Nam, không nên g i ông W. Brown là Ngài vi t hoa. Theo l i x ng hô chính th c c a M , trên văn th ph i là:

The Honorable ...W. Brown Mayor of San Francisco

Hình th c chào h i:

Sir:

Dear Mayor Brown

Nh th g i m t ông th tr ng M là Ngài đã hoàn toàn sai. Qua sách báo t sau 1954, mi n b c dùng sai và l m đ ng t Ngài. Cách dùng th nh t đ tôn x ng quá đáng gi i ch c ngo i qu c, th nhì là đ ch di u, khôi hài các nhân v t trong kh i t do dân ch , và i mi n nam, thí d : Ngài đ i úy, ngài thi u tá ngay c có đ o h đã g i Thi u t ng Nguy n Cao K là Nguyên soái! T sau 1954, trong mi n nam g n nh không bao gi chúng ta th y xu t hi n t Ngài! Ch đ c ng s n t nh n là vô s n, đánh phong ki n, di t quan l i, nh ng nay h l i quan l i, phong ki n h n ai h t. Ch ng c qua t tôn x ng Ngài và h còn t nh n và g i các cán b và nhân v t quan tr ng ngo i qu c là Quan ch c. Quan ch c = officials, có th đ ch là "viên ch c", hay "gi i ch c ngo i giao", "nhân viên chính ph ", "phái đoàn ngo i giao", v.v...

22. "Ngh nhân": Ta v n g i nh ng ng i này là 'ngh sĩ'. M c dù đây cũng là ti ng Hán Vi t, nh ng ng i T u không có ch "ngh sĩ", h dùng ch "ngh nhân". Có nh ng ng i t ng r ng ch 'ngh nhân' cao h n ch 'ngh sĩ', h đâu bi t r ng nghĩa cũng nh v y, mà s dĩ ng i c ng s n Vi t Nam dùng ch 'ngh nhân' là vì tinh th n nô l Trung Hoa.

23. "Qu n lý" = management = qu n tr , ch u trách nhi m. B t ch c t Trung Qu c và b l m đ ng. Nói: 'Anh X qu n lý m t xí nghi p' thì đ c, nh ng câu sau 'nhái l i' khôi hài 'Anh s xây đ ng v i đ ng chí gái, và đ ng chí gái s qu n lý đ i anh...'. "Qu n lý" ch dùng đ trong lĩnh v c kinh doanh, th ng m i, hành chánh. "Qu n lý" không dùng cho lĩnh v c tình c m đ c, tình c m không ph i là m t lô hàng, không ph i là m t xí nghi p.

24. "S h u". 'M i quan h Vi t-M ch là s h u.' S h u + b n m i quen, m i làm b n (new friendship). T i sao không nói: 'M i quan h Vi t-M ch là b n m i quen'...?

25. "S c ": "S c k thu t": t i sao không dùng ch v a gi n đ v a ph thông tr c đây nh 'tr ng i' hay 'tr ng i k thu t' hay gi n đ h n là ch 'h ng'? (Nói 'xe tôi b h ng' rõ ràng mà gi n đ h n là nói 'xe tôi có s c').

26. "Tai t n n". 'Tai t n n x y ra khá nhi u trên đ n đ ng này' tai n n + t n n xã h i (accident + social crime/evil). Cách ghép n i k l .

27. "Thành viên" = member = theo cách nói và vi t thông th ng là m t ng i trong m t t ch c , h i đoàn, nhóm nào đ . Không th dùng "thành viên" cho m t cá nhân trong gia đình đ c. Thí d sau đây nghe r t Tây: 'Các thành viên trong h đó có cha, m và hai con/ Bé Năm là m t thành viên trong gia đình...'. T i sao không nói: 'Trong h đó có cha, m và hai con/ Bé Năm là m t đ a con trong gia đình...'. Thí d sau đây m i là dùng đúng: 'M là thành viên trong H i đ ng B o An Liên Hi p Qu c có quy n ph quy t ...'

28. "Tham quan": đi thăm, đi xem thì nói là đi thăm, đi xem cho r i t i sao l i ph i dùng cái ch này c a ng i T u?! Sao không nói là 'Tôi đi Nha Trang ch i', 'tôi đi thăm lăng Minh M ng', mà l i ph i nói là 'tôi đi tham quan Nha Trang', 'tôi đi tham quan lăng Minh M ng'.

29. "Tháng m t; tháng m i hai". Hi n nay i Vi t Nam trong tr ng h c h không d y h c sinh "tháng giêng" và "tháng ch p" n a. Tháng giêng và tháng ch p là cách g i r t Vi t Nam. L ch in i Vi t Nam ghi tháng m t là tháng giêng cũ. T x a đ n nay chúng ta v n g i tháng đ u năm âm l ch là "tháng giêng", tháng th 11 là "tháng (m i) m t" và tháng cu i năm là "tháng ch p". G i là tháng ch p là do tháng cu i năm âm l ch có nhi u l , trong đó có l ch p. Ca dao đã có câu:

"Tháng ch p là ti t tr ng khoai
Tháng giêng tr ng đ u tháng hai tr ng cà"

Tháng th 11 âm l ch g i là "tháng m t" đ l m l n v i tháng giêng, nên đã t m b . Nh ng g i tháng January đ ng l ch là "tháng m t" nghe không n, ph i g i là tháng giêng. Còn tháng December g i là tháng m i hai, không có v n đ . Nh ng h có d y cho h c sinh ti u h c hi u r ng mu n ch tháng th 12 trong năm âm l ch b t bu c ph i g i là tháng ch p không?

30. "Th ng nh t". 'Tôi đã xu ng huy n th ng nh t đ ng chí X ..' Câu này m c hai l i. Th nh t thi u t liên t v i, th nhì là th ng nh t đ u gì, chuy n gì. Th ng nh t (unify; unified). Tr ng h p này ph i nói là "đ ng ý" v i; "nh t trí" v i.

31. "Thứ nhất, thứ nhì". Thứ x a theo cách đếm số, chúng ta có con số thứ nhất (cardinal number) như 1.2.3.4 và số thứ tự (ordinal number) thứ nhất, thứ nhì. Hiện nay hệ đếm số không a dùng số thứ tự và gọi thứ nhì là thứ hai. Chữ second; deuxième là "thứ hai" để làm rõ với "thứ hai" = Monday. Trên sách báo chữ thứ y viết: một là; hai là. Nhưng chữ riêng nước Việt Nam không cần đến số thứ tự (ordinal number) nữa sao?

32. "Thứ thích". Giá cả đó thích với chất lượng một hàng...’ thứ thích = thích hợp (equal = appropriated). Cách ghép n i gọi gao.

33. "Tranh thủ": Thay vì dùng một chữ v a rõ ràng v a gì n d là chữ ‘c g ng’, thì cái từ sính đúng chữ Hán Việt c a ng i c ng số n, ng i ta l i dùng một chữ v a n ng n v a t i nghĩa là chữ ‘tranh thủ’. Thay vì nói: ‘anh hãy c làm cho xong việc này trước khi v’, thì ng i ta l i nói: ‘anh hãy tranh thủ làm cho xong việc này trước khi v’.

34. "Trao đổi" = exchange = theo nghĩa c a h là nói chuyện, đ i tho i, h i tho i. Cách dùng chữ u nh h ng n ng Tây ph ng. Trao đổi theo đúng nghĩa là đ i chắc ‘ông đ a cái giò, bà thò chai r u’. H ch u nh h ng Tây ph ng quá n ng, vì trao đổi ch áp đ ng cho hàng hóa (giao th ng) hay con ng i. Thí đ : ‘Hai n c trao đ i lãnh số, trao buôn bán, m u đ ch’. K i u và Kim Tr ng đã trao đ i quà t ng tình yêu cho nhau. Không bao giờ trao đ i l i có nghĩa là nói chuyện, đ i tho i. Thí đ sau đây cho th y cách dùng sai l c: ‘Anh Phillippe Jamet đang trao đ i với m t bé gái Việt Nam...’ Trao đ i gì? Quà t ng gì? Trao đ i không bao giờ có nghĩa là converse, talk to..., ch là exchange thôi.

35. "Tr ng th": Coi tr ng (show consideration for/ attach important to) trong t đ i n ghi là m t t cũ, không hi u sao l i đ c dùng tr l i. Thí đ : "Chúng ta ph i tr ng th y u t đó". C nôm na nói: ‘Chúng ta ph i coi tr ng y u t đó’ là đ và gì n d r i.

36. "Trúng th ng" = reward, award. Th nào gọi là th ng? Th ng là th ng cho nh ng cá nhân hay t p th có công, tài gi i, đ t thành tích cao ... Th ng đ i đôi với ph t. V y không th nói : ‘Mua hàng số đ c trúng th ng.../ Anh X trúng th ng x số thành ph X. đ c 50 tri u. ‘Đó ch là quà t ng, bi u không, không ph i là th ng, và ch là trúng x số ch không lĩnh th ng. X số là hình th c đánh b c, nên gọi tránh đ i là trúng th ng (Th t là mâu thu n, trong khi đó h b ti n ra mua máy đánh b c đ t trong các khách số n l n!!)

37. "Trúng tuy n" (nghĩa v quân s) = select, choose/ recruit. Chúng ta v n nói và vi t "tuy n sinh", "tuy n quân", "tuy n m ", "tuy n đ ng"... Nh ng nói : "trúng tuy n nghĩa v " th t là khôi hài. Nghĩa v quân s là thi hành quân đ ch, đ n tu i ph i đi, b t bu c ph i đi, không có chuy n trúng tuy n hay không đ c tuy n (nên dùng theo nghĩa x u ch có dân nghèo, không có ti n đút lót và không ph i là con cán b cao c p, m i b trúng tuy n).

38. "Tài li u": Tr c đây ta v n dùng ch "tài li u", r i đ làm cho khác mi n nam, ng i mi n b c dùng ch 'tài li u' trong ý: 'tài li u riêng c a ng i vi t'. Bâ gi nh ng ng i vi t h i ngo i cũng a dùng ch này mà b ch 'tài li u' m c dù nhi u khi tài li u s đ ng l i là tài li u đ c trong th vi n ch ch ng ph i là tài li u riêng c a ông ta.

39. "V trí" = place/ position/ job, task = ch đ ng, v th / n i ch n/ vi c làm, trách v . Nh ng h dùng "v trí" cho luôn c nghĩa là "trách v ", "vi c làm". Câu nói sau đây là sai: 'Anh A đã thay anh B công tác v trí k toán tr ng'. Nên nói: 'Anh A đã thay anh B công tác v trách v k toán tr ng' m i đ ng. Th ng th ng chúng ta hay dùng: 'Ti u đ i A đã chi m đ c m t v trí trên cao, t đó có th ng n ch n đ c trung đ i đ ch ti n lên đ i'.

40. "Vùng sâu xa": Vùng r ng núi, đ m l y (highland = swamp area). Đây là cách s đ ng ch tr n tránh th c t . Vùng trong sâu hi u là vùng h o lách, sinh l y và vùng xa t c là vùng trên cao, xa. Đây là cách dùng m dân, cũng nh đ đ b đ y giáo viên, k s , bác sĩ không phe đ ng, không là con cháu cán b đ n ph c v n i kh ho cò gáy. Ngoài ra 'sâu xa' còn gây hi u l m v i 'lòng c m n, bi t n sâu xa' đã quen dùng tr c đây.

41. "Xu t kh u", "C a kh u": Ng i T u dùng ch kh u, ng i Vi t dùng ch c ng. Cho nên ta nói "xu t c ng", "nh p c ng", ch không ph i nh c ng s n nh m m t theo T u g i là "xu t kh u", "nh p kh u". B i vì ta v n th ng nói phi tr ng Tân S n Nh t, phi c ng Tân S n Nh t, h i c ng H i Phòng, giang c ng Saigon, th ng c ng Saigon. Ch không ai nói phi kh u Tân S n Nh t, h i kh u H i Phòng, th ng kh u Saigon trong ti ng Vi t. Khi vi t tin liên quan đ n Vi t Nam, ta đ c b n tin c a h đ l y đ ki n, r i khi vi t l i b n tin đ ng báo hay đ c trên đài phát thanh t i sao không chuy n ch (x u) c a h sang ch (t t) c a mình, mà l i c copy y boong?

42. Còn hai t n a b ng i dân mi n b c l m đ ng vì lây cách dùng c a cán b là "b n thân" và "ch y u": "B n thân" = self, oneself, và "ch y u" = main, principal. Qua nh ng câu chuy n

th ngày, chúng ta nghe h dùng hai t này b a b i , sai l ch: 'Th c ăn ch y u c a đ ng bào vùng này là ngô và khoai; Chúng tôi l y g o làm ch y u đ qui thành giá tr trao đ' Và: 'B n thân tôi cũng không tránh kh i dao đ ng. B n thân s ki n đó còn nhi u t n t i'. Ng i ta đã b quên t t và chính đ c dùng t x a đ n nay, thí đ : Th c ăn chính c a đ ng bào. Chính tôi cũng không tránh kh i dao đ ng; T thân s ki n đó.

Hi n nay đang có phong trào ghép ch b a b i gi a hai t Hán-Vi t + Hán- Vi t ho c Hán-Vi t + Nôm. Thí đ : "đ ng thái", "th tr ng", "siêu sao", "siêu tr ng". Đ ng thái là hành đ ng + thái đ (action + attitude); th tr ng là tình tr ng thân th (physical form situation); siêu sao = super-star; siêu tr ng = super-long. nghe l tai. Đã đành là ngôn ngữ ch ng qua ch là nh ng c hi u con ng i s đ ng đ hi u nhau, thông c m nhau. Tuy nhiên nh ng c hi u đó không đ c khó hi u, bí hi m, khó nghe, chói tai, k l .

Nh ng danh t k thu t m i:

Th i đ i c a đ n t , c a computer t o ra nhi u danh t k thu t m i, hay mang ý nghĩa m i. Nh ng danh t này theo s ph bi n r ng rãi c a k thu t đã tr nên thông đ ng trong ngôn ngữ hàng ngày. H u h t nh ng ch này có g c t ti ng Anh, b i vì Hoa K là n c đi tr c các n c khác v k thu t. Các ngôn ngữ có nh ng ch cùng g c (ti ng Đ c, ti ng Pháp...) thì vi c chuy n đ ch tr nên t nhiên và rõ ràng, nh ng ngôn ngữ không cùng g c, thì ng i ta đ a ph ng hóa nh ng ch y mà dùng. Riêng Vi t Nam thì làm chuy n k c c là đ ch nh ng ch y ra ti ng Vi t (hay m n nh ng ch đ ch c a ng i T u), t o nên m t m ch ng ây ngô, ng i Vi t đ c cũng không th hi u nghĩa nh ng ch y là gì, mà n u h c cho hi u nghĩa thì khi g p nh ng ch y trong ti ng Anh thì v n không hi u. Ta hãy nh r ng, ngay c nh ng ng i M không chuyên môn v đ n toán, h cũng không hi u đích xác nghĩa c a nh ng danh t này, nh ng h v n c ch bi t là ch y dùng đ ch các v t, các k thu t y, và h dùng m t cách t nhiên th i. V y t i sao ta không Vi t hóa các ch y mà ph i m t công đ ch ra cho k c, cho t i nghĩa. Ông cha ta đã t ng Vi t hóa bi t bao nhiêu ch t ng t , khi ti p xúc v i k thu t ph ng tây c mà.

Ví đ nh ta Vi t hóa:

ch ' pomp ' thành 'b m' (b m xe, b m n c),
ch ' soup ' thành 'xúp', ch ' phare ' thành 'đèn pha',
ch ' cyclo ' thành 'xe xích lô',
ch ' manggis ' (ti ng Mã Lai) thành 'qu mắng c t',
ch ' durian ' thành 'qu s u riêng',
ch ' bougie ' thành 'bu-gi,
ch ' manchon ' thành 'đèn mắng xông',

Nội Bộ n Tiếng Việt C a Ng i Dân Trong N c

Tác Giả: Chu Đ u

Thứ Sáu, 26 Tháng 12 Năm 2008 13:43

ch ' boulon ' thành 'bù-long',
ch ' gare ' thành 'nhà ga',
ch ' savon ' thành 'xà-bông'...

Bây giờ đ c báo, th y nh ng ch đ ch m i, thì dù đó là tiếng Việt, ng i đ c cũng v n không hi u nh th ng. Hãy duy t qua m t vài danh t k thu t b ép đ ch qua tiếng Việt Nam, nh :

Scanner đ ch thành 'máy quét'. Tr i i! 'máy quét' đây, th còn máy lau, máy r a đầu?! M i nghe c t ng là máy quét nhà!

Data Communication đ ch là 'truy n đ li u'.

Digital camera đ ch là 'máy nh k thu t s'.

Database đ ch là 'c s đ li u'. Nh ng ng i Việt đã không bi t database là gì thì càng không bi t 'c s đ li u' là gì luôn.

Software đ ch là 'ph n m m', hardware đ ch là 'ph n c ng' m i nghe c t ng nói v đàn ông, đàn bà. Ch 'hard' trong tiếng M không luôn luôn có nghĩa là 'khó', hay 'c ng', mà còn là 'v ng ch c' ví d nh trong ch 'hard evident' (b ng ch ng xác đáng)...Ch soft trong ch 'soft benefit' (quy n l i ph thu c) ch ng l h l i đ ch là 'quy n l i m m' sao?

Network đ ch là 'm ng m ch'.

Cache memory đ ch là 'truy c p nhanh'.

Computer monitor đ ch là 'màn hình' hay 'đi u ph i'.

VCR đ ch là 'đ u máy' (Nh v y thì đuôi máy đâu? Nh v y nh ng th máy khác không có đ u à?). Sao không g i là VCR nh mình th ng g i TV (hay Ti-Vi). N u th thì DVD, DVR thì h đ ch là cái gì?

Radio đ ch là 'cái đài'. Tr c đây mình đã Việt hóa ch này thành ra-đi-ô hay ra-dô, ho c đ ch là 'máy thu thanh'. Nay g i là 'cái đài' v a sai, v a k c c. Đài ph i là m t cái tháp cao, trên m t n n cao (ví d đài phát thanh), ch không ph i là cái v t nh ta có th mang đi kh p n i đ c.

Chanel g i là 'kênh'. Tr c đây đ đ ch ch TV chanel, ta đã dùng ch đài, nh đài s 5, đài

truy n hình Việt Nam... g i là kênh nghe nh đang nói v m t con sông đào nào đó ở vùng H u Giang!

Ngoài ra, đi v i chúng ta, Saigon luôn luôn là Saigon, h n n a ng i dân trong n c v n g i đó là Saigon. Các xe đò v n ghi bên hông là ‘Saigon – Nha Trang’, ‘Saigon - C n Th ’ ... trên cu ng vé máy bay Hàng Không Việt Nam ng i ta v n dùng 3 ch SGN đ ch thành ph Saigon. V y khi làm tin đăng báo, t i sao ng i Việt h i ngo i c dùng tên c a m t tên chó ch t đ g i thành ph thân yêu c a chúng mình?! Đi v Việt Nam tìm đ m t không th y ai không g i Saigon là Saigon, v y mà ch c n đ c các b n tin, các truy n ng n vi t Hoa K ta th y tên Saigon không đ c dùng n a. T i sao?

Đây ch là m t vài ví d đ nói ch i thôi, ch c theo cái đà này thì ch ng m y ch c mà ng i Việt nói tiếng T u luôn m t! T t nhiên, vì đ ng c ng s n đ c quy n t t c m i sinh ho t Việt nam, nên ta khó có nh h ng vào tiếng Việt đăng dùng trong n c, nh ng t i sao các nhà truy n thông h i ngo i i c nh m m t dùng theo nh ng ch k c nh th ?! Cái khôi hài nh t là nhi u v trong gi i này v n th ng nh n mình là giáo s (th ng ch là giáo s trung h c đ nh t c p (ch a đ c nhân) hay đ nh c p Việt Nam ngày tr c, ch ch ng có b ng Ph.D. nào c), hay là các ng i gi ch c này ch c n trong các h i đoàn t cho là có trách nhi m v văn hóa Việt Nam ngoài n c!

Tr c đây Ph m Qu nh t ng nói: ‘Truy n Ki u còn thì tiếng ta còn, tiếng ta còn thì n c ta còn’, bây gi Truy n Ki u v n còn mà c tiếng ta l n n c ta l i đăng đi đ n xu ng h sâu B c Thu c. Than ôi!